

Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

**STRATEGIJA RAZVOJA ZNANSTVENO-ISTRAŽIVAČKOG RADA
ZA RAZDOBLJE 2018.-2025. GODINE**

Javna rasprava o prijedlogu *Strategije* na Fakultetu je provedena 2.-16. srpnja 2018., a u konačnom je obliku usvojena na 528. redovitoj sjednici Fakultetskog vijeća održanoj 17. srpnja 2018., pod toč. 3.

Strategija je javni dokument, objavljuje se na web stranici Fakulteta i primjenjuje se od 18. srpnja 2018.

Dekan

Izv. prof. dr. sc. Krunoslav Šmit

Ovaj je dokument usklađen s državnom *Strategijom obrazovanja, znanosti i tehnologije RH* (2013.), zatim s elaboratom *Razvoj i preobrazba Sveučilišta u Zagrebu – polazne pretpostavke* (2013.), kao i sa slijedećim sektorskim strategijama Sveučilišta u Zagrebu [SuZ] obvezujućim za sve sastavnice u razdoblju 2013. – 2025.¹:

- *Strategija istraživanja, transfera tehnologije i inovacija SuZ*
- *Strategija studija i studiranja SuZ*
- *Strategija internacionalizacije SuZ*
- *Strategija prostornog i funkcionalnog razvoja SuZ*
- *Strategija sustava osiguranja kvalitete SuZ*

Iz navedenih su dokumenata za potrebe ove *Strategije* selektivno preuzeti i na odgovarajući način prilagođeni oni dijelovi koji čine zajednička polazišta i obaveze za sve sastavnice.

U specifičnim slučajevima koji nisu sadržani u ovoj *Strategiji* Arhitektonskog fakulteta, primjenjuju se opće postavke navedenih sektorskih *Strategija* Sveučilišta.

U formalnom i sadržajnom pogledu dokument *Strategije* također je usklađen i sa:

- *Pravilnikom o uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti, uvjetima za reakreditaciju znanstvenih organizacija i sadržaju dopusnice* [NN 83/2010]

U području međunarodnih dokumenata, ova se *Strategija* oslanja na EU agende i strategije visokog školstva, znanosti i istraživanja objavljene na slijedećim poveznicama:

- <https://ec.europa.eu/research/openscience/index.cfm>
- https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy_en

Riječi i pojmovni sklopovi korišteni u ovoj *Strategiji* koji imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski rod.

¹ Strateški dokumenti Sveučilišta u Zagrebu nalaze se na poveznici:
<http://www.unizg.hr/o-sveucilistu/dokumenti-i-javnost-informacija/dokumenti-sveucilista/strateski-dokumenti/>

SADRŽAJ

UVOD

INSTITUCIJSKI OKVIR ARHITEKTONSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

POLAZNE OSNOVE

- MATIČNA PRIPADNOST I DJELOVANJE
- POVIJEST I TRADICIJA
- USTROJ
- MISIJA
- VIZIJA
- OKRUŽENJE

DJELOVANJE U DOMENI ZNANSTVENO-ISTRAŽIVAČKOG RADA

KLJUČNE SLABOSTI

CILJEVI

- OPĆI I STRATEŠKI CILJEVI
- NEPOSREDNI CILJEVI

STRATEŠKI PROGRAM DJELOVANJA

- POTICANJE ZNANSTVENE IZVRSNOSTI
- EDUKACIJA – JEDINSTVO ISTRAŽIVANJA I NASTAVNOG DJELOVANJA
- STUDENTI I STUDENTSKO DJELOVANJE U ZNANOSTI
- ZNANSTVENA ISTRAŽIVANJA I STVARANJE NOVIH ZNANJA
- ZNANSTVENI PROJEKTI
- ZNANSTVENA PUBLICISTIKA
- VISOKOSTRUČNO I EKSPERTNO DJELOVANJE U PRIMJENI ZNANSTVENIH ISTRAŽIVANJA
- MEĐUNARODNA ZNANSTVENA SURADNJA
- DRUŠTVENO DJELOVANJE I AFIRMICIJA ZNANOSTI
- UNUTARNJA ORGANIZACIJA I USTROJ

STRATEŠKE PRETPOSTAVKE DJELOVANJA

- INSTITUCIONALNI OKVIR
- LJUDSKI POTENCIJALI I KADROVSKA POLITIKA
- ZNANSTVENI PODMLADAK
- PROSTORNI POTENCIJALI
- INFRASTRUKTURNI POTENCIJALI
- FINACIJSKI I POSLOVNI POTENCIJALI
- OSIGURANJE I PRAĆENJE KVALITETE
- PROVEDBA I PRAĆENJE IZVRŠENJA STRATEGIJE

ZAKLJUČAK

UVOD

Od prvih visokih učilišta do danas osnovna je zadaća sveučilišta i njegovih sastavnica – fakulteta – stvaranje i prenošenje vrhunskoga novog znanja te razvoj poticajne intelektualne inkubacije što će zajednicu pokretati naprijed. Nastavni je proces na fakultetima nužno isprepleten s istraživanjima koja otvaraju nove izazove na granici ljudske spoznaje, a edukacija je nedjeljiva od istraživanja. Pored te osnovne i tradicionalne zadaće, stvaranjem i primjenom novih ideja i tehnoloških rješenja fakultet omogućuje napredak gospodarstva i održivi razvoja društva u cjelini.

U skladu s *Lisabonskom strategijom* iz 2000. i revidiranim dokumentom iz 2005., kao osnovnim strateškim dokumentom Europske unije, te *Strateškim okvirom za razvoj* i dokumentom *Znanstvena i tehnološka politika Republike Hrvatske*, koje je Vlada RH usvojila još 2006., a tijekom vremena su navedeni akti nadograđivani i novelirani (npr. trenutno važećim *Akcijskim planom 'Znanost i društvo'*, MZO), predstavljen je dugoročni plan i dane su preporuke za razvoj znanosti i tehnologije u Republici Hrvatskoj.

Nedjeljivost kvalitetne nastave i znanstvenoga ili umjetničkoga istraživanja temeljna je odrednica Sveučilišta u Zagrebu, a u skladu s tim i svakoga pojedinog fakulteta. Uz obrazovanje i znanost Fakultet treba poticati kreativnost i inovativnost kako bi snažnije utjecao na gospodarski razvitak. Istraživačka strategija Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu treba institucionalno biti od pomoći Sveučilištu, srodnim fakultetima, internim ustrojbenim jedinicama, istraživačkim skupinama te na osobnoj razini svakom znanstveniku ili umjetniku da usmjeri i održava svoj dugoročni razvoj. Procjena individualne i institucijske istraživačke kvalitete i potencijala treba poslužiti kao osnovica za poticanje izvrsnosti u istraživačkome radu. Pri tome trenutna primjenjivost istraživanja, premda je dobrodošla, ne može biti jedino mjerilo znanstvene kvalitete. Kako nijedna država nije dovoljno bogata da bi istim intenzitetom razvijala sva istraživačka područja, prirodno je da se izraziti potiču oni istraživači i skupine koji su već ranije jasno iskazali *izvrsnost*, također i usmjerenost u temama koje su od specifične i strateške važnosti za Republiku Hrvatsku. Također se podrazumijeva da svakome, osobito mladim znanstvenicima, treba pružiti početnu potporu kako bi se poticao uvijek novi razvoj.

Iako je aktualna *Strategija istraživanja, transfera tehnologije i inovacija Sveučilišta u Zagrebu* (2014.) kao strategija cjeline Sveučilišta (a na kojoj se temelji i ovaj dokument) važna – jednako je bitna i istraživačka strategija svake pojedine sastavnice, kojom se definiraju istraživački prioriteti na temelju dokazane znanstvene izvrsnosti.

INSTITUCIJSKI OKVIR ARHITEKTONSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

POLAZNE OSNOVE

MATIČNA PRIPADNOST I DJELOVANJE

Arhitektonski fakultet javna je znanstveno-nastavna ustanova, jedna od 33 visokoškolske sastavnice Sveučilišta u Zagrebu, te pripada užoj grupaciji koju čini 12 tehničkih fakulteta. Fakultet u okviru svoje djelatnosti provodi sveučilišnu edukaciju svih razina (preddiplomsku, diplomsku, poslijediplomsku te

stručna usavršavanja i cjeloživotno obrazovanje) u dva studijska programska usmjerenja (Arhitektura i urbanizam, Dizajn), zatim provodi istraživanja (znanstvena i umjetnička), visokostručno i ekspertno djelovanje, izbore u zvanja i ostale poslove za koje je ovlašten u slijedećim matičnim domenama²:

– području: [2.] Tehničke znanosti

– polju: [2.01.] Arhitektura i urbanizam

– granama: [2.01.01.] Arhitektonsko projektiranje; [2.01.02.] Urbanizam i prostorno planiranje; [2.01.03.] Arhitektonske konstrukcije, fizika zgrade, materijali i tehnologija građenja; [2.01.04.] Povijest i teorija arhitekture i zaštita graditeljskog naslijeđa; [2.01.05.] Pejzažna arhitektura.

Isti djelokrug aktivnosti Fakultet razvija i u:

– području: [7.] Umjetničko područje

– poljima: [7.04.] Likovne umjetnosti; [7.07.] Dizajn

– granama: [7.04.07.] Arhitektura (umjetnički dio); [7.07.01.] Dizajn vizualnih komunikacija; [7.07.02.] Industrijski dizajn i dizajn proizvoda; [7.07.04.] Dizajn interakcija.

POVIJEST I TRADICIJA

Današnji Arhitektonski fakultet sljednik je tradicije inženjerske visokoškolske edukacije arhitekata u Zagrebu koja kontinuirano od 1919., pa će se uskoro zaključiti puno stoljeće neprekinutoga obrazovnog djelovanja. Studij arhitekture isprva je bio ustrojen izvan Sveučilišta, u okviru Visoke tehničke škole (1919.-1926.), potom je integriran u novoutemeljeni sveučilišni Tehnički fakultet (1926.-1958.), a njegovim razdvajanjem i u Arhitektonsko-građevinsko-geodetski [AGG] fakultet (1958.-1962.) te napokon, daljnjim razvojem, u samostalni Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (od 1962. do danas).

Arhitektonski je fakultet posredno i baštinik umjetničke edukacije arhitekata, primarno preko djelovanja svojih profesora akademskih arhitekata koji su educirani, primjerice, na bečkoj Akademiji likovnih umjetnosti, a između dva svjetska rata i na zagrebačkoj Likovnoj akademiji (tzv. 'Iblerova škola'). Do 2003. zagrebački je Fakultet bio jedina visokoškolska ustanova za edukaciju arhitekata u Republici Hrvatskoj (donedavno i jedini u edukaciji dizajnera), a još uvijek je jedini hrvatski fakultet koji izvodi doktorsku izobrazbu u polju arhitekture i urbanizma.

Pri Arhitektonskom je fakultetu 1989. utemeljen i prvi visokoškolski Studij dizajna u Republici Hrvatskoj – isprva kao interdisciplinarni međufakultetski organizirani studij, danas kao umjetnički studij potpuno integriran u curriculum i ustroj Fakulteta kao njegov drugi studijski program.

USTROJ

Arhitektonski fakultet u unutarnjoj organizaciji slijedi shemu vertikalnog ustroja upravljanja, uz horizontalnu organizaciju tematskih i sadržajnih područja djelovanja. Ustroj fakulteta čine:

²Pravilnik o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama [NN 118/2009]

▪ Tijela upravljanja:

1. Dekan
2. Dekanski kolegij – savjetodavno tijelo koje pomaže dekanu u radu, a čine ga: dekan, prodekani [4] (za nastavu, za znanost, za međunarodnu suradnju i umjetnost, za poslovanje), tajnik fakulteta i voditelj financijske službe. U neformalnome proširenom sastavu, po pozivu dekana, mogu mu se priključiti i predstojnici katedara [4], voditelj Studija dizajna te predstojnici zavoda [5].
3. Fakultetsko vijeće – čine ga svi zaposlenici u znanstveno-nastavnim i umjetničko-nastavnim zvanjima te izabrani predstavnici nastavnika u nastavnim i suradničkim zvanjima, kao i predstavnici studenata [trenutno Vijeće broji 90 članova].

* Za specifična pitanja Vijeće ili dekan osnivaju stalna ili povremena Povjerenstva koja u okviru svojih tematskih domena imaju izvršne ili savjetodavne ovlasti i zadaće.

▪ Ustrojbene jedinice:

1. Katedre (ustrojbene jedinice Fakulteta u kojima se usklađuje znanstvena i umjetnička aktivnost određenih znanstvenih i umjetničkih grana i nastava odgovarajućih kolegija):

_Katedra za arhitektonsko projektiranje [8 kabineta*]

_Katedra za urbanizam, prostorno planiranje i pejzažnu arhitekturu [4]

_Katedra za arhitektonske konstrukcije i zgradarstvo [5]

_Katedra za teoriju i povijest arhitekture [3]

* Unutar katedara kao interne jedinice koje objedinjavaju srodne nastavne kolegije i pripadajuće istraživačke teme djeluju i Kabineti [ukupno ih je 20].³

2. Zavodi (unutarnje ustrojbene jedinice Fakulteta oformljene u svrhu rada na određenim znanstvenoistraživačkim i stručnim zadacima):

_Zavod za arhitekturu

_Zavod za urbanizam, prostorno planiranje i pejzažnu arhitekturu

_Zavod za zgradarstvo i fiziku zgrade

_Zavod za graditeljsko naslijeđe

_Zavod za istraživanje, razvoj i inovacije

³KATEDRA ZA AP: Kabinet za stambene zgrade, Kabinet za osnove arhitektonskog projektiranja; Kabinet za zgrade društvenog standarda; Kabinet za javne zgrade; Kabinet za interijer; Kabinet za crtanje i plastično oblikovanje; Kabinet za primjenu računala; Kabinet za arhKULTURU

KATEDRA ZA UPPPA: Kabinet za urbanizam; Kabinet za prostorno planiranje; Kabinet za perivojnu arhitekturu; Kabinet za urbanističko naslijeđe

KATEDRA ZA AKIZ: Kabinet za AK, fiziku zgrade, materijale i tehnologiju građenja; Kabinet za nosive konstrukcije; Kabinet za planiranje i organizaciju građenja; Kabinet za instalacije zgrada; Kabinet za matematiku, nacrtanu geometriju i perspektivu

KATEDRA ZA TPA: Kabinet za povijest arhitekture i zaštitu graditeljskog naslijeđa; Kabinet za teoriju arhitekture; Kabinet za modernu i suvremenu arhitekturu

3. Znanstveno-informacijske jedinice:

- _Studijski arhiv
- _Uredništvo znanstvenog časopisa 'Prostor'
- _Mediterranski centar za graditeljsko naslijeđe Split
- _Studijski centar Motovun

4. Tajništvo s pomoćnim službama:

- _Tajništvo
- _Računovodstvo
- _Studentska referada
- _Održavanje zgrada

▪ Ostala pridružena tijela:

1. Studentski zbor
2. Udruga bivših studenata Arhitektonskog fakulteta (alumnii)

Izvan ustroja katedri, kabineta i zavoda, kao jedinstvena organizacijska jedinica koja provodi studijske programe u domeni dizajna u procesu je konstituiranja i formalnog pozicioniranja unutar Fakulteta i samostalni

▪ Odsjek – Studij dizajna

MISIJA

Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu najstarija je i spektrom djelovanja vodeća visokoškolska institucija u polju arhitekture i urbanizma te u polju dizajna u Republici Hrvatskoj. Fakultet je i po broju nastavnika (trenutno 144), i po broju upisanih studenata raznih statusa na svim godinama i studijskim programima (prosječno oko 1000) najveći inkubator novih arhitekata i dizajnera u RH, kojih godišnje na Studiju arhitekture i urbanizma diplomira oko 100 na preddiplomskom i oko 100 na diplomskom stupnju; na Studiju dizajna oko 25 na preddiplomskom i 25 na diplomskom stupnju. Uz to, doktorsku disertaciju obrani prosječno 5 pristupnika godišnje.⁴

Postulati djelovanja Arhitektonskog fakulteta usklađeni su s misijom Sveučilišta u Zagrebu⁵, uz slijedeće bitne odrednice koje ćemo slijediti:

1. Sveučilište i njegove sastavnice javno su dobro te pravo studiranja i djelovanja na njima pod jednakim uvjetima pripada svim građanima RH;
2. Sveučilište je autonomno u području obrazovanja i istraživanja, također i Fakultet u poljima svoje matične pripadnosti, uz potpunu odgovornost za svoje djelovanje;

⁴ Podaci su promjenjivi, a navedeni se baziraju na desetogodišnjem prosjeku. Prema najnovijim ažuriranim podacima u prošloj akad. god. 2016./17. (stanje s 30. 9. 2017.) brojno stanje studenata svih statusa, na svim godinama i studijskim smjerovima AF bilo je sljedeće: 953 upisana studenta (790 na Studiju A+U i 163 na Studiju dizajna); na Studiju A+U Preddiplomski studij završilo je 99, a Diplomski studij 97 studenata; na Studiju dizajna Preddiplomski studij završila su 34 studenta, diplomski studij 16; doktorsku disertaciju na AF su obranila 4 pristupnika.

⁵ <http://www.unizg.hr/o-sveucilistu/sveuciliste-jucer-danas-sutra/misija-i-vizija-sveucilista>

3. nastavnici imaju akademsku slobodu u osmišljavanju i izvođenju edukacije u skladu s relevantnim znanstvenim, umjetničkim i metodičkim spoznajama te u skladu s prihvaćenim studijskim programom i standardima kvalitete na Sveučilištu;
4. izvrsnost se postiže prožimanjem obrazovanja, istraživanja i kreativnog stvaranja novih znanja i ideja;
5. svi studenti, nastavnici i istraživači imaju jednake mogućnosti sudjelovanja u obrazovanju i istraživanju, u skladu s njihovim osobnim kompetencijama i interesima;
6. akademski rad temelji se na poštenju, povjerenju, pravednosti i poštovanju.

Kao sastavnica Sveučilišta u Zagrebu, Arhitektonski će fakultet aktivno sudjelovati u provođenju sveučilišnog programa, visokoškolske i znanstveno/umjetničko-istraživačke strategije razvoja. Poticat će se razvijanje Fakulteta koji treba biti vidljiv i značajan po inovativnim i interdisciplinarnim oblicima suradnje među sastavnicama Sveučilišta, u privredi i osobito u međunarodnoj prisutnosti.

Da bi Fakultet zadržao svoju dosadašnju ulogu te ju dodatno osnažio potreban je osmišljeni razvoj u svim vrstama matičnih djelatnosti, pa ovim dokumentom dodatno uređuje svoje poslanje kako bi što učinkovitije obavljao svoju javnu zadaću.

Fakultet objedinjuje i osigurava skladan rad nastavnih i istraživačkih skupina na svim katedrama i zavodima, donosi strateške odluke potrebne za razvoj akademskih pitanja, profiliranje znanstvenih i umjetničkih istraživanja, provodi i razvija financijsku i investicijsku politiku, osigurava pravnu potporu te razvoj kadrova i istraživačke infrastrukture. Fakultet provodi preddiplomsko, diplomsko i poslijediplomsko obrazovanje (također i programe stručnog usavršavanja i cjeloživotnog obrazovanja) u svim granama arhitekture, urbanizma i dizajna utemeljeno na znanstvenim, razvojnim i umjetničkim istraživanjima radi stvaranja novih znanja i ideja te poticanja kritičkoga promišljanja i kreativnosti.

Glavne odrednice misije Arhitektonskog fakulteta jesu:

1. Nastavom i istraživanjem u polju arhitekture i urbanizma te u polju dizajna, obrazovati studente koji će u budućnosti bitno odrediti kvalitetu izgrađenog prostora i oblikovanog okoliša Republike Hrvatske u najširem smislu – od pojedinačnog predmeta, do arhitektonskoga djela, grada i naselja kao kreiranog sustava najviše složenosti te oblikovanog pejzaža kao životnog habitusa;
2. Međunarodno priznatim istraživanjima i razvojem novih interdisciplinarnih područja (osobito u interferenciji s područjima suvremenih tehnologija, novim oblicima likovnih pojavnosti) generirati nova znanja, kreativne ideje i poticajne stvaralačke platforme;
3. Razvijati suradnju s gospodarstvom, javnim sektorom i strukom u dodiru teorije i prakse te primjene ekspertnih znanja kojima ćemo doprinosti ukupnom razvoju zajednice;
4. Biti ustanovom visokih akademskih vrijednosti i etičkih kriterija, intelektualne i stvaralačke slobode djelovanja kao mjesto kritičkog promišljanja i propitivanja te jednakosti svih njezinih članova;
5. U sinergiji s drugim fakultetima Sveučilišta u Zagrebu biti pokretačka snaga hrvatskoga društva i gospodarstva.

U ostvarenju misije Arhitektonskog fakulteta razvijat ćemo naše temeljne vrijednosti na tradiciji kojih smo u svome polju izrasli u vodeću nacionalnu i regionalnu visokoškolsku i istraživačku ustanovu s najboljim nastavnicima i pomno izabranim studentima, čvrsto povezanu s gospodarstvom i

praktičnim segmentima struke, pri tome suvremeno organiziranu i međunarodno prepoznatljivu s redovitim plasmanom među 50 najboljih škola arhitekture i 50 najboljih škola dizajna u Europi.⁶

VIZIJA

Sveučilište će, kako je proklamirano u sveučilišnim dokumentima, kroz stvaranje novih ideja i tehnoloških rješenja, kritičko promišljanje i kreativnost postati jedan od ključnih pokretača gospodarstva i održivoga razvoja. Sveučilište u Zagrebu, kao najstarije, najveće i po znanstvenim i umjetničkim pokazateljima najbolje hrvatsko sveučilište, bit će u Hrvatskoj nositelj društva znanja, kreativnosti i strategije razvoja cijeloga društva, a Arhitektonski fakultet kao jedna od njegovih sastavnica participant će u svim tim procesima.

Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu kao matična ustanova za obrazovanje arhitekata, urbanista i dizajnera u Republici Hrvatskoj vodeću poziciju i potencijale kontinuirano želi potvrđivati novim postignućima, zadržati akademsko liderstvo u svome polju i nadalje se razvijati u pozitivnome kompetitivnom ozračju.

Kao stožerna hrvatska visokoškolska i istraživačka ustanova u polju arhitekture i urbanizma te u polju dizajna, Arhitektonski fakultet sa svojim mogućnostima i kvalitetom djelovanja želi biti trajno prepoznat, integriran i konkurentan u europskome visokoobrazovnom i istraživačkom prostoru. U tom smislu poticati ćemo mobilnost studenata i nastavnika te postati jedan od regionalnih centara izvrsnosti u domenama svoga djelovanja

Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu osobito vidimo kao visoko učilište s naglašenim istraživačkim profilom obilježenim znanstvenom i umjetničkom izvrsnošću priznatom na međunarodnoj razini, koja kroz nastavu temeljenu na istraživanjima obrazuje buduće nositelje razvitka u svome polju.

Fakultet će i nadalje poticati kreativnost i inovativnost te kritičko promišljanje s ciljem stvaranja novih znanja kao temelja razvoja i rasta društva. Jačanje svijesti o vrijednosti i zaštiti intelektualnoga vlasništva te jasne procedure upravljanja i njegovoga transfera omogućit će uspješniju suradnju fakulteta i gospodarstva. Istraživanja danas društvu donose trenutnu i izravnu dobrobit. Napredak u budućnosti može očekivati samo društvo temeljeno na istraživanju, inovativnosti i primjenjivome novome znanju.

OKRUŽENJE

Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu ovu *Strategiju* donosi u postpristupnom razdoblju integracije u EU u kojemu se hrvatski obrazovni sustav i nadalje intenzivno prilagođava i usklađuje s edukacijskim okvirima Europske unije, što bitno utječe na nacionalnu politiku u znanosti i visokome obrazovanju, a posljedično i na konstituciju samog Fakulteta i njegovog djelovanja.

Sveučilište u Zagrebu, pa tako i AF, nalazi se u uznapredovaloj etapi primjene *Bolonjskoga procesa* na svim razinama studija, a zahvaljujući tome zagrebački je studijski program internacionalno prepoznat i priznat. Vlastita iskustva primjene bolonjskih postavki u visokoškolskom sustavu podloga su na kojoj kontinuirano promišljamo potrebne promjene i poboljšanja, kao i reforme studijskih programa koje

⁶ Već niz godina Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu u selekciji časopisa *Domus* nalazi se na obje prestižne liste *top 50+50* škola u Europi.

periodički provodimo. Pripadnost 'bolonjskom prostoru' europskih sveučilišta bitno olakšava mobilnost studenata te omogućava dolazak nadarenih studenata na zagrebački Fakultet, no, s druge strane, postoji i opasnost odljeva naših najboljih studenata na prestižna sveučilišta u Europi.

U edukaciji arhitekata i urbanista Zagrebački je fakultet danas u pozitivnom kompetitivnom odnosu s novijim studijima arhitekture u Splitu, Osijeku i Mostaru (u bližem inozemnom okruženju još i s onima u Mariboru, Ljubljani i Banja Luci), koji na preddiplomskoj razini apsorbiraju značajan dio polaznika iz nacionalne kvote, što našoj ustanovi nalaže aktivno otvaranje prema polaznicima iz šireg okruženja. S druge strane, na diplomskom programu moramo voditi računa i o potencijalnim polaznicima iz nekih od tih škola gdje 'master' još nije ustrojen, i gdje naš fakultet i nadalje ima nacionalnu zadaću i odgovornost edukacije magistara, potom i doktora arhitekture i urbanizma, kako u znanstvenom, tako i u umjetničkom profiliranju.

Upravo u tom segmentu Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu bitno će poboljšati znanstvenu i umjetničku infrastrukturu i pokrenuti više međunarodnih istraživačkih projekata, kako bi se na doktorski program privuklo najkvalitetnije studente ne samo iz Hrvatske, već i iz bližeg okruženja (koje Zagrebu tradicionalno gravitira), no u specifičnim temama u kojima Hrvatska ima komparativne prednosti – i iz Europe i svijeta. Doktorski će studij tek uz kvalitetne međunarodne projekte i intenzivnu međunarodnu suradnju i mobilnost nastavnika postati dovoljno zanimljiv da privuče nadarene doktorande.

Osim edukacijske i istraživačke dimenzije sveučilišno obrazovanje ima i izraženu ekonomsku, društvenu i kulturnu misiju. Složenost suvremenih problema, kao što je 2013. provedeno pristupanje RH Europskoj uniji, provedba *Bolonjskoga procesa*, energetska kriza, zagađenje, klimatske promjene, održivo korištenje prostornih i prirodnih resursa te hrvatsko gospodarstvo koje još uvijek nije dovoljno temeljeno na znanju, zahtijeva aktivnu ulogu svih sastavnica Sveučilišta u Zagrebu, a time i specifične prilagodbe u djelovanju Arhitektonskog fakulteta.

DJELOVANJE U DOMENI ZNANSTVENO-ISTRAŽIVAČKOG RADA

KLJUČNE SLABOSTI

Iako je ukupna djelatnost na Arhitektonskom fakultetu – i u domeni nastave, i u domeni stručnoga rada te društvenog djelovanja prožeta istraživačkim aktivnostima (pa se u *Strategiji* kolateralno navode i ta područja djelovanja), najvažniji specifični problemi i slabosti znanstvenoga segmenta rada na AF su slijedeći:

- Premali broj ili potpuni izostanak ugovorenih većih kompetitivnih znanstvenih projekata (npr. HRZZ), osobito međunarodnih i interdisciplinarnih;
- Niska znanstvena produktivnost i premali broj kvalitetnih znanstvenih objava, osobito u inozemstvu;
- Nepostojanje jedinstvene strategije revitalizacije Fakulteta mladim znanstvenim kadrom koji je izrazito deficitaran;
- Konstantno opadanje udjela znanstveno-nastavnih zvanja (obligatnih za tehničke fakultete) u odnosu na grupaciju nastavnika u umjetničko-nastavnim zvanjima;
- Niska istraživačka mobilnost (dolazna i odlazna);

- Visoki troškovi organizacije Doktorskog studija i posljedično mali broj polaznika i mali udio onih koji doktoriraju;
- Nepostojanje sustava stimulativnih mjera (ni u financijskom pogledu ni u politici nastavničkih napredovanja) za aktivno i kvalitetno znanstveno djelovanje koje bi bilo prioritetan interes i motivirajuće za svakog pojedinca.

CILJEVI

OPĆI I STRATEŠKI CILJEVI

Strateški je cilj u provedbi znanstvenih istraživanja osnažiti vodeću ulogu Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u svome području djelovanja – na nacionalnoj razini podizanjem kvalitete istraživanja i nastave, sudjelovanjem u značajnim istraživačkim projektima, a na međunarodnoj razini intenzivnim sudjelovanjem u međunarodnim istraživačkim projektima te poticanjem znanstvene izvrsnosti, prepoznatljivosti i priznatosti naše škole.

Arhitektonski fakultet kao sastavnica Sveučilišta u Zagrebu u svoju *Strategiju* preuzima, na odgovarajući način ugrađuje i primjenjivat će sljedeće deklarirane strateške ciljeve djelovanja Sveučilišta⁷:

– Sveučilište u Zagrebu najstarije je, najveće i u akademskom i istraživačkom smislu vodeće sveučilište u Republici Hrvatskoj. Kao takvo, ono ima posebnu ulogu i odgovornost u očuvanju i unaprjeđenju nacionalnoga intelektualnoga, znanstvenoga i kulturnoga naslijeđa te u jačanju međunarodne prepoznatljivosti i atraktivnosti hrvatskoga visokog obrazovanja i znanosti.

Sveučilištu je stoga obveza svojim razvojem i promjenama postići sljedeće opće strateške ciljeve:

1. Sveučilište će se razvijati kao sveobuhvatno sveučilište sa širokim spektrom istraživačkih i studijskih programa u skladu s ekonomskim mogućnostima i potrebama društva.
2. Sveučilište će poticati izvrsnost u znanstvenom i umjetničkom istraživanju u nastojanju da zadrži mjesto jednog od vodećih istraživačkih sveučilišta u jugoistočnoj Europi.
3. Daljnjim preustrojem i razvojem Sveučilište će zadržati sadašnju vodeću akademsku i istraživačku ulogu u nacionalnim okvirima.
4. Sveučilište će se angažirati u javnom djelovanju kao generator tehnološkog, gospodarskog i društvenog razvitka u skladu sa strateškim potrebama Republike Hrvatske.
5. Sveučilište će razvijati studijske programe potrebne društvu i gospodarstvu, kao i nacionalno i strateški potrebne studijske programe. Poticat će izvrsnost u nastavi i akademskim postignućima studenata i nastavnika te u tu svrhu unaprjeđivati različite studentske i akademske službe.
6. Sveučilište će razvijati i pružati različite oblike cjeloživotnog obrazovanja za potrebe stanovnika Republike Hrvatske.

⁷ <http://www.unizg.hr/o-sveucilistu/sveuciliste-jucer-danas-sutra/misija-i-vizija-sveucilista/>

7. Sveučilište će njegovati principe moralnosti, etičnosti i tolerancije kako bi se studenti kroz studije formirali kao sudionici modernoga demokratskoga i multikulturalnoga društva.
8. Sveučilište će povećati svoju međunarodnu prepoznatljivost i atraktivnost novim oblicima istraživačke i studijske mobilnosti te studijskim programima dostupnima studentima iz drugih zemalja. Težit će poboljšanju kvalitete međunarodnom razmjenom znanstveno-nastavnog kadra i studenata. U odabranim područjima od interesa za razvoj Sveučilišta u Zagrebu potražiti će se, kad god bude potrebno, ekspertiza u inozemstvu. –

NEPOSREDNI CILJEVI

Arhitektonski fakultet u Zagrebu postavlja za temeljni cilj jačanje znanstveno-istraživačkog profila povećanjem kvalitete i opsega znanstvenih istraživanja i ugovorenih znanstvenih projekata. Sustavan rad na istraživanjima provodi se na sastavnicama sveučilišta, a u unutar fakulteta na unutarnjim ustrojbenim jedinicama. Za kvalitetan istraživački rad nužno je osigurati: dobru istraživačku strukturu nastavnika, povećati broj mladih istraživača, doktoranada i postdokoranada, povećati broj znanstvenih i tome komplementarnih umjetničkih projekata, a posebno broj međunarodnih istraživačkih projekata, povećati ulaganja u infrastrukturu te osigurati organizacijski, financijski i pravni okvir za praćenje i povećanje istraživačkih aktivnosti na Fakultetu s ciljem povećanja istraživačke produktivnosti i kvalitete rezultata istraživanja. Ostvarenje neposrednih ciljeva mjerit će se provedbom planiranih zadataka.

Među svojim specifičnim ciljevima u znanstvenom djelovanju koje je moguće neposredno provesti Arhitektonski je fakultet formulirao brojne zadatke, od kojih izdvajamo 12 najvažnijih:

1. NASTAVA: temeljiti ju na istraživanjima; održavati i razvijati proporcionalan udio znanstveno atribuirane i umjetničke nastave na svim razinama i studijskim usmjerenjima; provoditi kontinuiranu samoevaluaciju i reformu programa; novelirati sadržaje i ishode učenja; povećati razinu izbornosti kolegija (osobito onih proizašlih iz istraživanja i znanstvenih projekata) i modula; formirati nove studijske programe na diplomskoj i postdiplomskoj razini; poticati veći udio kolegija na engleskom jeziku; definirati realne upisne kvote za sve smjerove i razine studija;
2. ISTRAŽIVANJA: povećati broj znanstveno-istraživačkih projekata, osobito međunarodnih i interdisciplinarnih, multidisciplinarnih i transdisciplinarnih, što širina polja A+U omogućuje; znanstvena i komplementarna umjetnička istraživanja tematski razvijati u korelaciji s nastavnim fokusima i javnim potrebama u gospodarstvu, kulturi i umjetnosti; poticati 'unutarnju interdisciplinarnost' suradnjom između različitih katedri AF;
3. MEĐUNARODNA SURADNJA: internacionalizirati nastavnički kadar (gostujući predavači, dolazna i odlazna mobilnost); osnažiti sudjelovanje nastavnika u međunarodnim istraživačkim projektima; razvijati združene diplomske i poslijediplomske specijalističke internacionalne studije sa srodnim fakultetima iz inozemstva;
4. ISTRAŽIVAČKE IZLOŽBE: poticati periodičke valorizacijske i retrospektivne javne izložbe nastavnika, osobito radova koji sadrže znanstveno-istraživački proseg, i selektivne istraživačke izložbe studenata; redovito izdavati kataloge kao obavezni promotivni i dokumentarni dio svih izložbi (obavezno i u digitalnom izdanju na web stranici Fakulteta);
5. PUBLIKACIJE I NAKLADNIŠTVO: postići punu objavu na engleskom jeziku znanstvenog časopisa 'Prostor' i tako povećati citiranost objavljenih članaka; utemeljiti komplementarni časopis za umjetnička istraživanja; uspostaviti redoviti godišnji ritam izlaženja zbornika projekata i

realizacija nastavnika 'Facta architectonica'; razvijati biblioteku knjižnih monografija u ediciji 'Acta architectonica'; razvijati digitalno izdavaštvo i diseminaciju putem internetskih platformi;

6. LJUDSKI POTENCIJALI:izgrađivati uravnoteženi odnos između znanstveno-nastavnih i umjetničko-nastavnih zvanja(proporcionalno udjelu u nastavi); zadržati obje linije popune nastavničkih pozicija (dovođenjem afirmiranih arhitekata i dizajnera iz prakse i odgojem vlastitoga nastavnčkoga i istraživačkog podmlatka); izraditi plan nastavničkih zamjena i popuna na znanstvenim kolegijima s projekcijom do 2025. (do tada 14 doktora znanosti, što je 30% postojećeg broja, odlazi u mirovinu, što vidimo kao ozbiljan problem koji zahtjeva prioritet u rješavanju).
7. PROSTORNI I INFRASTRUKTURNI POTENCIJALI:urediti prostore Studija dizajna u Frankopanskoj ul., uključujući i uličnu galeriju, uz ostalo i u funkciji prezentacije rezultata istraživanja; nastojati povratiti i iskoristiti zgradu X. gimnazije kao rezervu za znanstvene kabinete, laboratorije, dokumentacijsko-bibliotečni centar; aktivirati prostor Mediteranskog centra u Splitu kao istraživačku bazu AF za područje Dalmacije i obnoviti objekte Centra u Motovunu kao istraživačke baze za Istru i sjeverni Jadran, oba u cilju razvoja terenskih istraživanja i održavanja poslijediplomske nastave; obnoviti računalnu infrastrukturu i internetsku mrežu; bolje opremiti i proširiti obje maketarnice kao svojevrsni arh-laboratorij iskoristiv i u istraživanjima;

Raditi na ustrojavanju Centra za istraživanje, razvoj i inovacije (CIRI) za potrebe istraživanja, razvoja i inovacija te transfer rezultata na tržište koji će izravno doprinosti Strategiji obrazovanja, znanosti i tehnologije Republike Hrvatske i to u području visokog obrazovanja.

8. POSLOVNI I FINANCIJSKI POTENCIJALI:uz redovite prihode iz državnog proračuna, dodatna sredstva za istraživanja osigurati iz europskih fondova; sredstva osigurati i putem stručnih projekata; dio prihoda realizirati iz školarina tržišno orijentiranih oblika edukacije, stručnih usavršavanja, tečajeva, ljetnih škola i sl.; dio prihoda ostvariti od iznajmljivanja prostora, prodaje publikacija, sponzorstava, zaklada i sl. (detaljnija razrada mogućih prihodovnih opcija bit će prikazana u *Poslovnoj strategiji AF*);
9. UNUTARNJA ORGANIZACIJA I USTROJ: novelirati Statut AF i uskladiti sve provedbene akte Fakulteta (pravilnike, poslovnike i sl.) u dijelu koji se tiče naglašenog pozicioniranja znanstvenog djelovanja; dovršiti unutarnji ustroj, osobito organizaciju katedri, kabineta i zavoda vodeći računa o optimalnim mogućnostima razvoja znanstveno-istraživačkog rada u funkciji nastave; svim uposlenicima pripremiti nova Rješenja o rasporedu na radno mjestu, sukladno novom Pravilniku o sistematizaciji, vodeći računa o umjetničkom ili znanstvenom karakteru pojedinih kolegija i osobnih referenci i kvalifikacija pojedinih nastavnika; provesti usklađivanje nastavnog opterećenja i ažuriranje evidencije u ISVU sustavu za svakog nastavnika, kako bi se normiralo i obavezno vrijeme za znanstveni rad;
10. VISOKOSTRUČNI EKSPERTNI RAD: u okviru fakultetskih zavoda razvijati kreativnu projektantsku i planersku djelatnost uz primjenu znanstvenog prosedea; uz postojeće zavode osnovati i *Zavod za dizajn* kao kreativnu, a po potrebi i ekspertnu znanstveno-istraživačku ustrojbenu jedinicu formatiranu za teorijski diskurs u domeni dizajnerskih istraživanja;
11. DRUŠTVENO I STRUKOVNO DJELOVANJE:Fakultet treba biti aktivan sudionik u temama od interesa za struku, a njegovi nastavnici participirati u radu strukovnih, znanstvenih i umjetničkih asocijacija; sudjelovati u pripremi i evaluaciji zakonskih dokumenata od interesa za struku i

- općenito znanstveno i visokoškolsko djelovanje; poduprijeti građanske inicijative u cilju afirmacije tema i manifestacija posvećenih kvaliteti i očuvanju građenog okoliša i prostora;
12. STUDENTI I ALUMNI: poticati te organizacijski i financijski pomagati razne oblike studentskih aktivnosti, osobito znanstvenih, uključivanjem vrsnih studenata u istraživačke projekte; putem udruge alumnija Fakulteta razvijati komunikaciju s nekadašnjim studentima arhitekture i dizajna, njihovu integriranost i participaciju u djelovanju Fakulteta, osobito u potpori istraživačkim aktivnostima. Intenzivirati posebne uloge i zadaće profesora emeritusa na programima od vitalne vrijednosti za održivost znanstvene profilacije AF.

STRATEŠKI PROGRAM DJELOVANJA

Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, uz visokoškolsku edukaciju u domeni arhitekture i urbanizma, provodi i znanstvena istraživanja u području: *Tehničkih znanosti*, polju: *Arhitekture i urbanizma*, poblizje u svih 5 matičnih grana koje našem polju pripadaju te u odgovarajućim poljima i granama dizajna. Strateški program znanstveno-istraživačkog rada AF za srednjoročno razdoblje 2018.-2025., uzimajući u obzir iskustva iz proteklog petogodišta, podrazumijeva sljedeća polazišta:

- edukaciju temeljenu na vlastitim istraživanjima i stalnu produkciju autentičnih novih znanja;
- poticanje izvrsnosti (osobne i institucionalne);
- usklađenost s nacionalnim i sveučilišnim dokumentima i strategijama znanstvenoga djelovanja;
- usklađenost sa standardima znanstvenog djelovanja i istraživačkim politikama EU;
- međunarodnu relevantnost i usporedivost rezultata znanstvenog djelovanja;
- vodeću istraživačku poziciju u matičnome polju u RH, i lidersku poziciju u regiji.

Iako će Fakultet, s obzirom na izložene ciljeve u razvoju znanstvene djelatnosti, biti aktivan na brojnim razinama i u raznolikom spektru provedbenih aktivnosti, u programu djelovanja sažeto se specificiraju samo najvažnije odrednice.

POTICANJE ZNANSTVENE IZVRSNOSTI

Nužno je identificirati, poticati i nagrađivati izvrsnost u istraživanjima svih vrsta kao najvrjedniju i međunarodno mjerljivu referencijsku rezultatnu Fakulteta. Broj objavljenih radova nastavnika u časopisima indeksiranim u bibliografskim bazama koje se prema *Pravilniku o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja* [NN28/2017] priznaju kao najviša 'A' kategorija u području tehničkih znanosti / polju A+U (CC, WoS i SCOPUS) treba rasti po godišnjoj stopi od najmanje 15%, uz sljedeće poticaje:

- uspostaviti fond za nagrađivanje i uvođenje u sustavni istraživački rad najboljih asistenata i doktoranata i postdoktoranada na Fakultetu;
- uspostaviti financijske instrumente za nagrađivanje uspješnoga uključivanja u europske istraživačke programe i osobito vrijedne objave (npr. dodatak na plaću, jednokratne nagrade iz sredstava AF);
- nastavnicima najviše znanstvene izvrsnosti omogućiti prioritet u prijevremenim napredovanjima, osigurati im *sabbatical* i druga studijska odsustva (uz uvjet jasnog programa rada i očekivanih rezultata) te redukciju nastavnih obaveza u korist provedbe vrsnih istraživanja.

EDUKACIJA – JEDINSTVO ISTRAŽIVANJA I NASTAVNOG DJELOVANJA

Na svim razinama edukacije poticat će se **internacionalizacija** (dolazna i odlazna mobilnost nastavnika i studenata, nastava na engleskom jeziku), **interdisciplinarnost** kroz povezivanje s drugim strukama te naglašena **izbornost** kolegija i modula.

Arhitektonski fakultet razvijat će se kao istraživačko visoko učilište na kojemu nastava proizlazi iz istraživanja i znatnog udjela novih znanja koja stvaraju sami nastavnici unutar institucije. Osobito će se poticati edukacija asistentata i znanstvenog podmlatka, primjerice na način da će im se omogućiti besplatno pohađanje znanstvenoga doktorskog studija, uz uvjet redovitog izvršavanja studijskih obaveza.

- **STUDIJ ARHITEKTURE I URBANIZMA** – Uzimajući u obzir dvojnost u edukaciji arhitekata (znanstvenu tehničku i umjetničku komponentu) unaprjeđivat će se postojeći i razvijati novi kolegiji i moduli kako bi se održao optimalan balans i ravnopravan udio znanstvenog i umjetničkog udjela u nastavi od okvirno 50:50% (iskazan satnicom i pripadajućim ECTS bodovima); razmotriti formiranje novog Studija urbanizma i prostornog planiranja kao izrazito znanstveno utemeljenog programa na diplomskoj i specijalističkoj razini, i uskladiti ga s ostalim inicijativama za obogaćenje fakultetske ponude novih edukacijskih programa;

- **STUDIJ DIZAJNA**– Djeluje pretežito u umjetničkom području/polju likovne umjetnosti, s tri matične grane, no u daljnjem razvoju programa potrebno je povećati udio znanstveno impostiranih kolegija i istraživanja vezanih uz suvremene tehnologije i društveno okruženje. Poticat će se razvoj novih smjerova i specijalizacija u dizajnu (npr. interaktivni dizajn, dizajn novih medija) i interdisciplinarno povezivanje nužno u svladavanju novih kreativnih fenomena, tehnika i alata.

Namjera je Fakulteta unaprjeđivati postojeće i razvijati nove smjerove, vrste i oblike studija i dopunskog obrazovanja koji će u cjelini ili u dijelovima nastave proizaći iz aktualnih istraživanja:

- na **PREDDIPLOMSKOM** studiju:
 - _unaprjeđivati i periodički novelirati program, sylabuse kolegija i modula; omogućiti izborne kolegije (kao dodatne ECTS bodove);
- na **DIPLOMSKOM** studiju:
 - _pokrenuti 'master program' studija arhitekture i urbanizma na engleskom jeziku, s naglašenim udjelom studentskih istraživanja;
- na **SPECIJALISTIČKOM** poslijediplomskom studiju:
 - _pokrenuti samostalne ili združene interdisciplinarne studije u tematskim područjima za koje Hrvatska ima naglašenu potrebu i svekoliki potencijal (npr. zelena gradnja, naslijeđe, turizam). Specijalistički studij treba biti aktualan i atraktivan, usmjeren ka novim znanstveno-istraživačkim praksama u dodiru arhitekture i drugih komplementarnih disciplina.
- na **DOKTORSKOM** poslijediplomskom studiju:
 - _razvijati nove module, interne smjerove, istraživačke fokuse i tematska težišta oslonjena na tekuća istraživanja i znanstvene projekte;
 - _pokrenuti umjetnički doktorski studij arhitekture i urbanizma, kasnije i dizajna [dr.art.] (što je pobliže razrađeno u *Strategiji umjetničkog djelovanja AF*), a koji bi zbog racionalizacije dijela zajedničke nastave i horizontalne mobilnosti polaznika trebao biti dijelom komplementaran već postojećem znanstvenom doktorskome studiju.

- na PROGRAMIMA CJELOŽIVOTNOG OBRAZOVANJA i usavršavanja i na NEFORMALNIM OBLICIMA nastave:
_iako nisu primarno vezani uz znanstveno djelovanje na AF, potrebno je razinu nastave poboljšati istraživačkim procedurama i novim znanjima proizašlim iz istraživanja.

DOKTORSKI STUDIJ KAO TEMELJNA POVEZNICA ISTRAŽIVANJA I EDUKACIJE. – Postdiplomski znanstveni magistarski studiji (po starom sustavu) na AF imaju tradiciju dugu nekoliko desetljeća (od 1969.), a kroz nekoliko su generacija i tematskih dionica u zadnjih desetak godina organizirani i doktorski studiji. Trenutni je doktorski studij ustrojen kao integrirani doktorski studij (objedinjava teme i nastavne module iz svih matičnih grana A+U) kako bi se racionalizirao i okrupnio premali broj polaznika, snizili troškovi školarine te ponudila šira lepeza nastavnih modula. U tom smislu, namjera je doktorski studij organizirati i u budućim generacijama provoditi ponajviše s osloncem na znanstvene projekte i druga tekuća istraživanja, tako da će se primjerice polaznici kao vanjski suradnici nastojati uključiti na znanstvene projekte svojih mentora te će njihova istraživanja biti jasno usmjerena u okviru tema projekta, a istraživanja će ujedno biti pretežiti dio obveza tijekom studija. Važan strateški cilj je i interdisciplinarno otvaranje studija polaznicima drugih struka te osobito većem broju polaznika iz inozemstva.

Inzistirat će se na uspješnosti mentora (vidljivoj u vođenju uspješno obranjenih doktorata, optimalnom usmjeravanju pristupnika ka efikasnom roku dovršetka disertacije, broju mentoriranih objava radova i sl.), također i u pohađanju mentorskih radionica koje organizira Sveučilište.

POSTDOKTORSKA USAVRŠAVANJA. – Fakultet je ustrojio i model postdokorskog usavršavanja fleksibilnog trajanja (studijski boravak istraživača u mentorskom sustavu edukacije i znanstvenog rada) koji bi na višoj razini također trebao biti integriran u znanstvene projekte.

STUDENTI I STUDENTSKO DJELOVANJE U ZNANOSTI

Studenti su ravnopravni sudionici u djelovanju Fakulteta, njegovoga edukacijskoga i istraživačkog procesa te društvenog života i aktivnosti. Stoga je potrebno:

- _studente svih godina snažnije uključiti u reformu studija, oblikovanja istraživačkih kolegija i modula te u praćenje kvalitete nastave;
- _podupirati studentske aktivnosti – osobito istraživačke, suradničkim uključivanjem u znanstvene projekte – pomoći im organizacijski, prostorno i financijski.
- _aktivno studentsko sudjelovanje u znanstvenim istraživanjima podržati dodatnim ECTS bodovima, stipendijskim preporukama, studentskim nagradama za istraživački rad i sl.

ZNANSTVENA ISTRAŽIVANJA I STVARANJE NOVIH ZNANJA

Iako su znanstvena istraživanja u posljednjih nekoliko godina bila izrazito restriktivno ugovarana i u bitno smanjenom broju tema financirana u sustavu državnih znanstvenih projekata (MZOS, HRZZ), Arhitektonski je fakultet aktivno i s ekstenzivnim sudjelovanjem nastavničkih timova realizirao veći broj istraživanja u sklopu godišnjih ciklusa potpora Sveučilišta u Zagrebu, počevši od 2013. (tzv. 'mali projekti' kao specifični okvir znanstvenog djelovanja). Nakon provedene evaluacije u 2018. je odobreno 11 istraživačkih tema u tehničkom (znanstvenom) području i 11 istraživačkih tema u umjetničkom području (ukupno 22 'mala projekta'). U cilju diseminacije postignutih rezultata tijekom prethodne godine Fakultet priprema prezentacijsku publikaciju i postavu izvješća na web stranicu.

Namjera je Fakulteta organizacijski, infrastrukturno i financijski objediniti te uspješnije provoditi sva istraživanja u novoutemeljenom Zavodu za istraživanje i razvoj kao poligonu u sklopu kojega će se uz znanstvena i visokostručna, razvijati i komplementarna umjetnička te aplikativna istraživanja za potrebe gospodarstva.

- ZNANSTVENA ISTRAŽIVANJA:

- _poticati će se ravnomjeren omjer prijave znanstvenih i umjetničkih istraživačkih tema u okviru potpora Sveučilišta;
- _tražiti će se novi izvori financiranja na natječajima za međunarodne projekte;
- _Fakultet će iz vlastitih prihoda formirati fond za potporu nekomercijalnim istraživanjima;
- _razvijati će se komplementarnost u metodološkom pristupu tako da se na istim temama testiraju i metode znanstvenih, i metode umjetničkih istraživanja;
- _razvijati će se istraživanja u kreativnoj relaciji *arhitektura-dizajn-ostale likovne umjetnosti*;
- _snažan poligon za sve vrste istraživanja jest znanstveni doktorski studij koji će u budućnosti biti upotpunjen i umjetničkim doktorskim studijem;
- _doktorska istraživanja nastojat će se provoditi u okviru financiranih projekata (različitih provenijencija), što će osigurati fokusiranost i egzaktnost tema;

- UMJETNIČKA ISTRAŽIVANJA:

- _pobliže su definirana u *Strategiji umjetničkog djelovanja AF*.

ZNANSTVENI PROJEKTI

Osnova su organiziranoga istraživačkog djelovanja pa je u *Strategiji* predviđeno da se prijavama i realizacijom ravnomjerno pokriju istraživačke teme iz svih 5 matičnih grana koje AF razvija, uz matične grane u polju dizajna.

Uzimajući u obzir kadrovske znanstvene potencijale ustanove (trenutno 51 doktora znanosti i 8 magistara znanosti) optimalno se očekuju po 2-3 (a minimalno 1) veća znanstvena projekta u svakoj domeni istraživanja (ukupno 5-15). 'Stari' su znanstveni projekti u sustavu MZOS okončani i ugašeni, u novom natječajnom ciklusu HRZZ (2018.) Arhitektonski fakultet nema odobrenih projekata, no potrebno je intenzivirati pripreme i ojačati istraživačke timove za buduće natječaje, uz inicijativu i vodstvo svih zainteresiranih docenata i profesora, a osobito onih u višim zvanjima, poput znanstvenih savjetnika s istaknutim znanstvenim referencama.

Dio će se istraživanja realizirati kroz tržišne projekte za gospodarstvo i javni sektor, a posebno težište staviti će se na ugovaranje multilateralnih međunarodnih projekata – osobito Horizon i drugih aplikacijskih formi podržanih sredstvima iz fondova EU, za što profesori u najvišim zvanjima trebaju postići potrebne reference i na njihovome stvaranju trebaju kontinuirano raditi.

U tipologiji projekata na AF tradicionalno su razvijana i temeljna (fundamentalna), i primijenjena (razvojna) istraživanja, što će se i nadalje jednakomjerno razvijati.

ZNANSTVENA PUBLICISTIKA

O opsegu znanstvene i stručne publicističke djelatnosti na AF govori podatak da je u bazi CROSBİ (Hrvatska znanstvena bibliografija) pod domenom Arhitektonskog fakulteta trenutno upisano 4527 radova (uglavnom nastalih u proteklih 20-ak godina). Prema strukturi objava to su: 93 autorske knjige, 74 uredničke knjige, 65 udžbenika i skripta, 393 poglavlja u knjizi, 1157 radova na skupovima, 1080 članaka u časopisima, 350 ocjenskih radova, 3 patenta i 1311 ostalih radova.

U okviru 20 godišnjeg prosjeka Arhitektonski fakultet godišnje producira 226 radova, o čemu govore i recentni podaci za nekoliko prethodnih godina: 2014. (240 radova), 2015. (322), 2016. (213), 2017. (208). Taj broj koliko god na prvi pogled respektabilno djelovao, nije zadovoljavajući – jer 144 nastavnika proizvedu u prosjeku tek po 1,5 rad godišnje. Pri tome potrebno je poboljšati i kvalitetu objava podizanjem udjela znanstvenih članaka u časopisima 'A' kategorije (s preferencijom inozemnih) i češćim sudjelovanjem na međunarodnim znanstvenim skupovima, u odnosu na objave stručnih radova i radova u kategoriji 'ostalo'.

Diseminacija rezultata istraživanja na AF razvijat će se i nadalje u tri temeljna smjera – objavama u znanstvenom časopisu 'Prostor' (kao i u drugim časopisima 'A' kategorije), sudjelovanjem i objavama na međunarodnim i domaćim znanstvenim skupovima, i u obliku knjižnog nakladništva u fakultetskoj ediciji 'Acta architectonica' (ili suizdavačkim edicijama), s tim da se namjerava bitno osnažiti digitalno nakladništvo s 'otvorenim pristupom' na web stranici Fakulteta, što će biti moguće skorim dovršenjem nove mrežne stranice AF.

Časopis 'Prostor' s 25 godina kontinuiranog izlaženja i 55 izdanih brojeva dosegao je prestižne sadržajne i uredničke standarde i visoko je valoriziran u strogoj inozemnoj selekciji arhitektonskih časopisa, pa je uz brojne ugledne citatne baze, od 2007. indeksiran i u bazi Web of Science WoS/A&HCI koja je najugledniji internetski portal znanstvenih informacija, a posljednjih godina i u SCOPUS-u. Prema SCOPUS SJR_SCIImago pokazateljima časopis pripada slijedećim kvartilima izvrsnosti: Visual arts_Q1, Architecture_Q2, Planning, urban studies_Q3.⁸ Strateški je cilj uvrštenje časopisa u bazu CC za koju smo u aplikacijskom postupku, a od velikog utjecaja na mogući prihvrat bit će i puna dvojezičnost časopisa koja nam za sada nije bila moguća iz financijskih razloga, ali u svakom se broju udjel engleskih članaka podiže.

Objava knjiga (znanstvenih monografija, udžbenika i priručnika) u manjem se dijelu namjerava provesti u autonomnoj produkciji AF, a u većem dijelu u okviru sunakladničkih programa s profesionalnim izdavačkim kućama što je i do sada izvrsno funkcioniralo (u budućnosti treba razviti sunakladničke programe s uglednim inozemnim izdavačima znanstvene literature poput Springera, Rutledgea i dr.). U posljednjih 20 godina objavljeno je više od 200 svezaka raznih publikacija (prosječno po 10 godišnje), a strateški je cilj tu razinu održati, po mogućnosti i profesionalizirati posebnim odjelom za nakladništvo.

Neovisno o vlastitom nakladništvu, favorizirat će se međunarodne objave svih vrsta – od sudjelovanja na konferencijama, do publiciranja članaka u najuglednijim svjetskim časopisima – za što će se osigurati i fond za materijalno poticanje i nagrađivanje autora koji takve objave budu realizirali.

- DALJNI PLAN DISEMINACIJA I JAVNE VIDLJIVOSTI ISTRAŽIVANJA

_podupirat će se redovito izlaženje ostalih već ustrojenih fakultetskih edicija (periodičke publikacija 'Godišnjak AF' i 'Godišnjak Studija dizajna', 'Facta architectonica') koji u jednom dijelu donose i izvješća o tekućim znanstvenim istraživanjima, te prikaze njihove implementacije u nastavni proces kroz odabrane studentske radove; i nadalje će se podupirati knjižna biblioteka 'Acta architectonica' – niz 'Znanstvene monografije';

_na web-stranici Fakulteta u tijeku je formiranje domene 'Radovi' na kojoj će se, uz stalno dopunjavanje, prezentirati referentni znanstveni radovi i produkcija s istraživačkih projekata;

⁸ <http://www.scimagojr.com/journalsearch.php?q=66263&tip=sid&clean=0>

_znanstveno djelovanje nastavnika i studenata, u domeni znanstveno-istraživačkih izložbi koje su relevantan prezentacijski žanr u domeni A+U, nakon uređenja Galerije u uličnom lokalu zgrade Studija dizajna u Frankopanskoj ul. 12 učinit će se javno vidljivim kroz redovitu izložbenu djelatnost u izvrsno eksponiranom prostoru u samom centru grada; Galerija će biti korištena i za potrebe Studija A+U, i Studija dizajna

_izložbenu djelatnost pratit će edicija kataloga u modularnom formatu i dizajnu dostupna i u digitalnoj objavi na web stranici fakulteta;

VISOKOSTRUČNO I EKSPERTNO DJELOVANJE U PRIMJENI ZNANSTVENIH ISTRAŽIVANJA

Da bi nastavnici uvjerljivo i kompetentno mogli provoditi edukaciju studenata temeljenu na vlastitu iskustvu nužno je da i sami budu znanstveno, stručno i umjetnički aktivni, kompetitivno potvrđeni i svojim djelovanjem uključeni u ekspertni rad od osobitoga javnog i društvenog interesa –za potrebe gospodarstva, javnog sektora i dr. Stoga će se:

_poticati društveno relevantan, a za Fakultet poslovno koristan rad nastavnika na izradi studija, planova i projekata naglašene složenosti s jasnim istraživačkim prosedeom;

_afirmirati djelovanje fakultetskih Zavoda kao organizacijskih jedinica za visokostručno i ekspertno djelovanje s elementima znanstvenog postupka utemeljeno na istraživanjima, primarno kao poligon za aktivno djelovanje nastavnika uz praktično sudjelovanje studenata i njihovu istraživačku edukaciju kroz rad.

MEĐUNARODNA ZNANSTVENA SURADNJA

Integriranost zagrebačkog Arhitektonskog fakulteta u 'Bolonjski prostor' i visokoškolsku mrežu EU nameće intenzivnu međunarodnu aktivnost ustanove, internacionalnu prisutnost nastavnika i studenata uz vidljivost našeg znanstvenog djelovanja u europskom miljeu najboljih škola arhitekture i urbanizma, te škola dizajna. Do sada nedostatno razvijena međunarodna suradnja strateški je cilj Fakulteta koji bi trebao osigurati istraživački studijski boravak u inozemstvu svakom doktorandu s međunarodno relevantnom temom istraživanja, a starijim nastavnicima mogućnost provođenja znanstveno formatiranih sabbaticala i gostujućih semestara na inozemnim sveučilišta s kojima budemo imali uspostavljenu istraživačku suradnju. To podrazumijeva i reciprocitet, pa očekujemo boravak inozemnih nastavnika i istraživača na našem fakultetu, što će osvježiti i dinamizirati ukupne istraživačke aktivnosti i donijeti novelacije u nastavi. U tom smislu će se:

_poticati dolaznu i odlaznu mobilnost nastavnika radi stjecanja novih iskustava, znanstvenih i umjetničko-istraživačkih vještina i znanja;

_poticati dolazak gostujućih afirmiranih predavača i znanstvenika iz inozemstva koji donose nove metode i nove pristupe istraživanjima i posljedično i nastavi;

_podržati sudjelovanje nastavnika u međunarodnim znanstvenim projektima, internacionalnim istraživačkim timovima, međunarodnim recenzentskim panelima, uredništvima inozemnih časopisa i zbornika i sl.;

_pomoći u okviru mogućnosti (financijski i organizacijski) objavu vrhunskih projekata i realizacija te znanstvenih rezultata nastalih kao rezultat istraživačkoga rada, u prestižnim arhitektonskim i dizajnerskim znanstvenim te umjetničkim časopisima u inozemstvu;

_udio nastavnika u znanstveno-nastavnim zvanjima uključenih u međunarodne istraživačke projekte treba kontinuirano povećavati radi stjecanja novih referenci i iskustava;

_svi doktorandi tijekom studija trebaju provesti najmanje 3 mjeseca na usavršavanju izvan Hrvatske, koristeći međunarodne stipendije, EU potpore i programe znanstvenih razmjena;

_povećavati broj postdoktoranada iz inozemstva koji bi na AF u Zagrebu proveli bez prekida najmanje 6 mjeseci i to na ciljanim mentoriranim istraživanjima.

DRUŠTVENO DJELOVANJE I AFIRMACIJA ZNANOSTI

Arhitektonski fakultet stečenim ugledom i gotovo stogodišnjom tradicijom djelovanja, važnošću za struku i autoritetom svojih nastavnika oduvijek je imao i širu društvenu zadaću borbe za principe, prosperitet i afirmaciju arhitekture i dizajna kao uvaženi sugovornik i partner u strukovnim asocijacijama i tijelima uprave, što je od važnosti i u segmentu znanstvenog djelovanja. Stoga će Fakultet i nadalje:

_podržavati sudjelovanje nastavnika u recenzentskim panelima i tijelima za evaluaciju znanstvenih projekata, odborima agencija i fondova za financiranje znanstvenih istraživanja;

_sudjelovati u suradnji s nadležnim tijelima uprave u izradi i osobito recenziji zakonskih prijedloga i drugih pravnih akata od važnosti za znanost, struku i društvo, uz ostalo i u cilju zaštite i afirmacije intelektualnih i kreativnih prava u arhitekturi, urbanizmu i dizajnu, te prava eksploatacije rezultata znanstvenog rada.

UNUTARNJA ORGANIZACIJA I USTROJ

Potrebno je potvrditi specifični i prepoznatljivi istraživački profil Fakulteta prema temama koja afirmira te prema kriterijima izvrsnosti; razvijati učinkovitu organizacijsku infrastrukturu, planiranje i upravljanje istraživanjima i istraživačkim kapacitetima kao i učinkovito prikupljanje informacija.

U naprijed prikazanoj shemi vertikalne i horizontalne organizacije Arhitektonskog fakulteta po odjelima, katedrama, kabinetima, zavodima i drugim ustrojbenim jedinicama, posredno je definiran i okvir znanstvenog djelovanja kroz logično pozicioniranje tematskih domena i matičnih grana koje se na pojedinoj ustrojbenoj jedinici razvijaju.

Tako je pretežiti dio znanstveno impostiranih kolegija na Studiju A+U matičan na Katedri za urbanizam PPPA, Katedri za teoriju i povijest arhitekture te Katedri za AKZ, gdje je angažiran i najveći broj nastavnika u znanstveno-nastavnim zvanjima, dok je prateće stručno ekspertno djelovanje s elementima znanstvenog prosedea objedinjeno u Zavodu za zgradarstvo i fiziku zgrade, Zavodu za urbanizam, prostorno planiranje i pejzažnu arhitekturu i Zavodu za graditeljsko naslijeđe.

Očekuje se da će novoutemeljeni Zavod za istraživanje, razvoj i inovacije na pozitivan način integrirati znanstvena i komplementarna umjetnička istraživanja kao dio jedinstvene ekspertne produkcije Fakulteta. Potrebno je raditi i na ustrojavanju Centra za istraživanje, razvoj i inovacije (CIRI) za potrebe istraživanja, razvoja i inovacija te transfer rezultata na tržište koji će izravno doprinosti Strategiji obrazovanja, znanosti i tehnologije Republike Hrvatske i to u području visokog obrazovanja

STRATEŠKE PRETPOSTAVKE DJELOVANJA

INSTITUCIONALNI OKVIR

Organizirani znanstveno-istraživački rad na Fakultetu postupno se pozicionira u okviru nedavno utemeljenog Zavoda za istraživanje, razvoj i inovacije, unutarne ustrojbene jedinice nalik formatu instituta, koji bi u konačnici trebao organizacijski, administrativno-financijski i kadrovski objediniti sve oblike sada disperziranoga znanstvenog rada na AF – od prijave na natječaje, provedbe istraživanja, do fakultetske publicistike i brige za diseminaciju rezultata te bi osobito trebao omogućiti organizirani nastup grupa istraživača prema složenijim projektnim aplikacijama (međunarodnim Horizon, EU i dr. projektima).

LJUDSKI POTENCIJALI I KADROVSKA POLITIKA

Polje arhitekture i urbanizma specifična je tehnička *znanstvena* domena u kojoj bitnu i jednakovrijednu komponentu u ukupnome djelovanju čini *umjetnička* kompetencija, neizostavno prožeta s *humanističkim, društvenim i prirodoslovnim* disciplinama (poput povijesti umjetnosti, sociologije, filozofije, matematike i dr.).

Stoga je i proces edukacije na Arhitektonskom fakultetu oslonjen na kompleksne istraživačke programe koji nisu samo znanstveno impostirani, već se paralelno razvijaju i komplementarna umjetnička istraživanja u području arhitektonske kompozicije, suvremene likovnosti, primjene dizajna, umjetničkih dodira sa skulpturom, scenografijom, fotografijom i dr.

Zbog takvih specifičnosti nastavnička struktura na AF pokazuje bitno drugačije kvalifikacijske rezultate no što je to slučaj na drugim tehničkim fakultetima 'čiste' znanstvene orijentacije. U ovome trenutku na AF od 144 nastavnika svih grupacija i zvanja – od asistenata do redovitih profesora u trajnom zvanju – 70 djeluje u tehničkom i drugim znanstvenim područjima (društvenom, prirodoslovnom, interdisciplinarnom), a 74 u umjetničkom području. Valja istaknuti da u grupaciji viših zvanja (kojih je 80 od docenta na više) je 31 (39%) u znanstveno-nastavnim zvanjima, a 49 (61%) u umjetničko-nastavnim zvanjima. Takav omjer nije povoljan jer Arhitektonski fakultet pripada grupaciji tehničkih fakulteta na kojima znanstvena dionica nastave (i posljedično nastavnička struktura), treba biti uravnotežena do minimalno 50% udjela, ili uz dominaciju znanstvene ekspertize. Stanje je moguće promijeniti dosljednim poštovanjem kriterija po kojemu teorijske kolegije (potrebno ih je u *Statutu* precizno definirati) mogu predavati samo nastavnici u znanstveno-nastavnim zvanjima koji će tako biti motivirani da postignu odgovarajuće doktorske kvalifikacije i znanstvene reference.

U kvalifikacijskom pogledu AF raspolaže s respektabilnim potencijalom od 51 doktora znanosti, 2 doktora umjetnosti i 8 magistara znanosti, no 14 nastavnika s doktorskom znanstvenom titulom nije provelo izbor u znanstveno zvanje, a još 4 s provedenim znanstvenim izborom ne napreduje u znanstvenoj već u umjetničkoj grupaciji, što rezultira s 18 doktora znanosti izvan znanstvene linije djelovanja i napredovanja.

Detaljnija struktura zvanja prema sastavnicama Studij AU – Studij dizajna, te kumulativno AF prikazuje sljedeća tablica:

Studij arhitekture i urbanizma:

Ukupno 111 nastavnika; od toga 64 (58%) u tehničkom području, 47 (42%) u umjetničkom području;

U grupaciji od doc. do red. prof. trajno je 66 nastavnika; od toga znanstveno-nastavnih zvanja 29 (44%), umjetničko-nastavnih zvanja 37 (56%)

Studij dizajna:

Ukupno 33 nastavnika; od toga 6 (18%) u društveno-humanističkom i interdiscip. području, 27 (82%) u umjetničkom području;

U grupaciji od doc. do red. prof. trajno je 14 nastavnika; od toga znanstveno-nastavnih zvanja 2 (14%), umjetničko-nastavnih zvanja 12 (86%)

AF Σ = ukupno 144 nastavnika; od toga 70 u tehničkom i dr. znanstvenim područjima (49%), 74 umjetničkom području (51%);

U grupaciji od doc. do red. prof. trajno je 80 nastavnika; od toga **znanstveno-nastavnih zvanja 31 (39%)**, umjetničko-nastavnih zvanja 49 (61%)

AF Σ = ukupno 51 doktor znanosti + 2 doktora umjetnosti + 8 magistara znanosti

Prikazano stanje, uz uvažavanje specifičnosti polja arhitekture i urbanizma, nije povoljno ni dugoročno održivo i potrebno je na razne načine poticati izrade doktorata te zadržavanje mladih doktora na fakultetu. Uz strateški cilj da barem 50% (poželjno i više) nastavnika AF u grupaciji od docenata do redovitih profesora trajno bude u znanstveno-nastavnim zvanjima te uz činjenicu da u narednih 8 godina (u roku važenja ove *Strategije* do 2025.) još 14 doktora znanosti od 51 odlazi u mirovinu (28% trenutnog broja), broj doktora past će na 37, među kojima ostaje 13 doktora koji trenutno nemaju izbor u znanstveno zvanje, pa će broj funkcionalnih doktora kumulativno pasti na 24. Ciljani broj od minimalno 40 nastavnika viših zvanja u znanstveno-nastavnoj grupaciji moguće je postići samo produkcijom minimalno 16 novih doktora znanosti u istom periodu (odnosno po 2 godišnje), a uzimajući u obzir i sekundarno osipanje iz sustava, te nelinearan raspored odlazaka starijih nastavnika u mirovinu i više.

Kao komparabilni podatak navodimo da u ovom trenutku AF u zvanju doktora umjetnosti (dr. art.) ima samo 2 nastavnika.

ZNANSTVENI PODMLADAK

Nezaobilazan je uvjet uspješnoga istraživačkog djelovanja i znanstvene kadrovske reprodukcije u budućnosti razvijeni model prihvata i edukacije mladih znanstvenika. S obzirom da se raniji sustav znanstvenih novaka (MZOS) ugasio, jedini put dolaska mladih ljudi na Fakultet je asistentura (za koju je ograničavajuća pretpostavka raspoloživi koeficijent za novo radno mjesto) te iznimno doktorand na znanstvenim projektima HRZZ što se u praksi vrlo teško postiže. Trenutno AF na studiju arhitekture i urbanizma u suradničkoj grupaciji ima 17 mladih uposlenika (5 znanstvenih novaka, 8 asistenata i 4 poslijedoktoranda) od kojih 6 ima doktorat, a ostali su ili u procesu pohađanja doktorskog studija ili

ga tek trebaju upisati. Navedeni broj ocjenjujemo nedostatnim jer je na samoj granici 'biološke reprodukcije' Fakulteta. Na godišnjoj razini povećanje broja asistenata znanstvene profilacije mora slijediti najmanje broj umirovljenih nastavnika + 20% više (zbog razvojnih potreba i statističkog osipanja dijela mladih ljudi koji ne doktoriraju ili odlaze iz sustava).

Asistenti i doktorandi se osim djelovanja na projektima uključuju i u nastavu što je fakultetu nužna ispomoć u organiziranju svih edukacijskih segmenata. U tom smislu politika prijema znanstvenog podmlatka podrazumijeva i planiranje njihovog perspektivnog pozicioniranja na budućim nastavničkim pozicijama, kako niti jedan uspješni doktor znanosti s Fakulteta ne bi morao otići, ili da bi se mogao vratiti nakon određenog perioda mobilnosti i djelovanja na drugim ustanovama.

PROSTORNI POTENCIJALI

Prostor za istraživanje Fakultet nema osiguran kao izdvojenu i organiziranu cjelinu, već se znanstveni rad odvija u nastavničkim kabinetima. To ne smatramo dobrim jer je koncentrirano i studiozno istraživanje ometano redovitim nastavnim obvezama i konzultacijama, pa će se u budućnosti pokušati iznaći posebni prostori za istraživanje (adaptacijom dijela potkrovlja, prostorija Zavoda).

Za terenska specijalistička i doktorska istraživanja, seminare, simpozije, kolokvije i sl., ali i za održavanje znanstvene poslijediplomske nastave, veliki potencijal vidimo u revitalizaciji i aktiviranju fakultetskih prostora Mediteranskog centra u Splitu i Studijskog centra u Motovunu, za što postoji i interes inozemnih škola arhitekture i dizajna, za sada uglavnom nastavni, no potrebno je promovirati i vrijednost tih prostornih baza za istraživanja i znanstveni boravak.

Potencijal za veću prostornu ekstenziju Fakulteta, osobito u razvoju znanstvenih kabineta, laboratorija i sl., prepoznat je i u susjednoj zgradi X. gimnazije / Tehničke škole 'Nikola Tesla', za koju se kao značajnu nekretninu u vlasništvu ranijih tehničkih fakulteta (u 1/3 i Arhitektonskog) traži rješenje korisničkog statusa.

INFRASTRUKTURNI POTENCIJALI

Za potrebe znanstvenih istraživanja i studijske potrebe doktoranada AF ima dobro koncipiranu biblioteku, odnosno Studijski arhiv, za koji se u skladu s mogućnostima nabavljaju najnovije inozemne knjige (što do sada nije sustavno riješeno, pa će biti potrebno ustrojiti namjenski fond). Osigurana je pretplata na neke svjetske časopise, no dosada je glavnina časopisa dolazila razmjenom publikacija, osobito za fakultetski znanstveni časopis 'Prostor'. Dio publikacija dobiva se i putem donacija. Prvovažan cilj je osiguranje sredstava za nabavku najnovije literature i pretplatnih linija za najbolje svjetske časopise.

Bitna pretpostavka kvalitetnoga znanstvenog rada je i pristup citatnim bazama te preglednicima znanstvenih informacija, što putem 'paketa pretplata' na državnoj razini nesustavno rješava nadležno Ministarstvo ili NSK, pa AF na to ne može imati velikog utjecaja.

Oba studija imaju vlastite računalne učionice opremljene potrebnom kompjuterskom opremom i softverima (u što su potrebna stalna ulaganja i novelacije), a opća je ocjena da je, s obzirnom na materijalne mogućnosti, računalna infrastruktura na AF zadovoljavajuće razine. Sve predavaonice i crtaonice na Fakultetu opremljene su kompjuterskim i projekcijskim uređajima, te WiFi mrežom te su moguće i interaktivne prezentacije istraživanja u sklopu nastave. U tijeku je instalacija nove računalne

mreže na cijelom fakultetu, sa opcijom brzog interneta. Nužno je nabaviti GIS programske platforme, potrebne i za istraživanja, i za nastavu. Također je nužna i nabava ostale znanstvene opreme za opremanje laboratorija u sklopu budućeg Centra za istraživanje, razvoj i inovacije.

FINANCIJSKI I POSLOVNI POTENCIJALI

Sve dionice redovite preddiplomske i diplomske nastave na oba studijska programa, pokrivene su redovitim financiranjem nastavnčkih (u jednom dijelu ujedno i znanstvenih) radnih mjesta iz državnog proračuna, dok u dijelu materijalnih troškova Fakultet sredstva osigurava iz vlastitih prihoda.

Planirani novi postdiplomski programi, poput znanstvenih specijalističkih studija, umjetničkih doktorskih studija ili međunarodnog 'mastera', koje Fakultet namjerava pokrenuti, financijski su samoodrživi i ostvarivat će prihode iz školarina i upisnina, slično kao i kod drugih oblika dodatne edukacije (stručno usavršavanje, licencni tečajevi, nastavne razlike, ljetne škole za inozemne studente i sl.) koji su tržišno orijentirani i financijski autonomno provodivi te donose prihode koji će se usmjeriti i na znanstvene aktivnosti.

U domeni znanstvenih istraživanja ostvaruju se financijske potpore istraživačkim temama putem godišnjeg natječaja Sveučilišta u Zagrebu (tzv. 'mali projekti'). Uz to, Fakultet će aktivno aplicirati na relevantnim međunarodnim natjecanjima i fondovima za potporu znanstvenim istraživanjima.

Također razvijat će se tržišno usmjerena znanstvena i u širem smislu istraživačka produkcija za potrebe gospodarstva, tijela uprave i drugih naručitelja (studije i ekspertni projekti, programski elaborati, kompleksna rješenja s istraživačkom procedurom).

Sekundarni će se prihodi i nadalje ostvarivati od iznajmljivanja prostora, prodaje publikacija i sl.

Kontinuirano je potrebno povećavati sredstava za istraživanja (minimalno po stopi od 10 % godišnje) dobivanjem novih projekata, ali i preraspodjelom unutarnjih rezervi (izdvajanjem iz stručnih poslova fakultetskih zavoda, školarina u dijelu za unaprjeđenja djelatnosti).

OSIGURANJE I PRAĆENJE KVALITETE

Arhitektonski fakultet, kao sastavnica Sveučilišta u Zagrebu, postupak osiguravanja kvalitete u svim vidovima svoga djelovanja – uključujući i znanstveno – provodit će sukladno dokumentu *Politika osiguravanja kvalitete na Sveučilištu u Zagrebu*⁹ koji cjelovito preuzimamo u svoju *Strategiju*:

– Namjena je Politike osiguravanja kvalitete definiranje načela uspostave sustava, metoda i orijentacije te organizacije sustava osiguravanja kvalitete Sveučilišta u Zagrebu.

Uspostava kulture kvalitete u djelovanju Sveučilišta u Zagrebu važna je zadaća Sveučilišta. Osiguravanje kvalitete u sva tri vida misije Sveučilišta (obrazovanje, istraživanje, transfer znanja) odgovornost je Sveučilišta, a brigu o kvaliteti treba provoditi na svakom radnom mjestu i svim područjima djelovanja. Sustav za osiguravanje kvalitete treba biti uspostavljen temeljem odgovarajućih dokumenata (pravilnici i priručnici), uz primjenu standarda (kao što je *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area-ESG*) i dobre prakse gdje takva praksa postoji. Za održive postupke osiguravanja kvalitete treba se uspostaviti prikladna

⁹ <http://www.unizg.hr/o-sveucilistu/sveuciliste-jucer-danas-sutra/osiguravanje-kvalitete>

organizacijska struktura. Međutim, svaki zaposlenik Sveučilišta i svaki student ima odgovornost za kvalitetu u kontekstu svojih profesionalnih ili studentskih obveza.

Sveučilište u Zagrebu kao osnovnu značajku sustava osiguravanja kvalitete postavlja čuvanje akademskih vrijednosti Sveučilišta i postizanje akademskih standarda te u skladu s tim uspostavlja prikladan sustav osiguravanja kvalitete.

Temeljna su načela uspostave sustava osiguravanja kvalitete:

1. Uspostaviti način rada i standarde koji će voditi prema unapređenju kvalitete nastavnog, istraživačkog i umjetničkog rada kao i unapređenju djelatnosti koje pridonose razvoju gospodarstva i društva u skladu sa strateškim razvojnim ciljevima Sveučilišta u Zagrebu i njegovih sastavnica.
2. Izvoditi aktivnosti sustava osiguravanja kvalitete u skladu sa strateškim dokumentima Sveučilišta, pravnom regulativom u Republici Hrvatskoj, ESG standardima te kriterijima za vanjska vrednovanja Agencije za znanost i visoko obrazovanje.
3. Razviti procese provedbe akademskih i administrativnih aktivnosti i provoditi ih na razvidan način.
4. Uspostaviti sustav praćenja indikatora unapređenja kvalitete kako bi se koristili u procesu donošenja odluka i strateškog planiranja.
5. Razvijati sustav u uskoj suradnji sa svim njegovim dionicima: studentima, poslodavcima, društvenom zajednicom na lokalnoj i nacionalnoj razini, nadležnim ministarstvom i nacionalnim agencijama.

Sustav osiguravanja kvalitete pripada uobičajenim funkcijama Sveučilišta i dio je njegova svakodnevnog rada. Odgovornost za sustav osiguravanja kvalitete u nadležnosti je Rektora i Senata (na provedbenoj razini pojedinih fakulteta i drugih sastavnica), koji uz pomoć Odbora i Ureda za upravljanje kvalitetom nadziru uspostavu i provedbu sustava za osiguravanje kvalitete. Na provedbenoj razini sustavom za osiguravanje kvalitete upravlja prorektor zadužen za to područje. Za sustav osiguravanja kvalitete na sastavnicama odgovorni su dekan i vijeće sastavnice, a na provedbenoj razini sustavom upravlja povjerenstvo za upravljanje kvalitetom sastavnice.

Politika osiguravanja kvalitete na Sveučilištu u Zagrebu redovito se provjerava i prema potrebi Senat donosi dokument prilagođen novim potrebama. –

Uspostaviti će se komparativna mjerila uspješnosti AF u odnosu na standarde Sveučilišta kao cjeline. Specifične provedbene mjere osiguravanja kvalitete na Arhitektonskom fakultetu utvrdit će se posebnim Pravilnikom.

PROVEDBA I PRAĆENJE IZVRŠENJA STRATEGIJE

Nakon usvajanja ove *Strategije* ona postaje obvezujući dokument, pa je nužno operacionalizirati postupke i tijela za njenu provedbu te osigurati praćenje realizacije i utjecaja. Za dio ciljeva i predviđenih mjera u tekstu dokumenta je već neposredno navedeno kako ih se namjerava provesti, a za ukupnu provedbu, osobito dugoročnih i kompleksnijih strateških postavki, formirat će se posebno operativno tijelo:

- Povjerenstvo za znanstveni rad i istraživanja (predsjedava mu Prodekan za znanost).

To će povjerenstvo za svaku godinu izraditi operativni akcijski plan provedbe, uzimajući u obzir tematske prioritete i realne mogućnosti realizacije, koordinirat će i usmjeravati aktivnosti, a tekuće mjere provedbe predlagat će Upravi AF. O izvršenome Povjerenstvo će podnositi godišnja izvješća Fakultetskom vijeću.

U dijelu realizacije strateških postavki zadaće ima i Povjerenstvo za međunarodnu suradnju, zatim Povjerenstvo za nakladničku djelatnost, Povjerenstvo za upravljanje kvalitetom, Uredništvo znanstvenog časopisa 'Prostor' i dr.

ZAKLJUČAK

Ovom *Strategijom* sadržajno se i formalno cjelovito uređuje domena znanstvene djelatnosti na Fakultetu, u širem smislu i svih ostalih istraživanja, primjerice komplementarnih umjetničkih koja su pobliže razrađena u već usvojenome fakultetskom dokumentu¹⁰ te će *Strategija* kao aktualni dokument, osim u operativnom dnevnom djelovanju na AF, služiti i u svim procesima evaluacije i reakreditacije ustanove.

Kao dominantne odrednice budućega znanstvenog djelovanja na AF izdvajaju se povezni segmenti s procesima EDUKACIJE, ISTRAŽIVANJA I VISOKOSTRUČNOG RADA promatrani u međunarodnome okruženju te u zajedništvu nastavnika i studenata kao ravnopravnih dionika u profilaciji i djelovanju Fakulteta. Utvrđuje se jednaka važnost znanstvenog rada i na Studiju A+U, i na Studiju dizajna gdje je znanstvenu komponentu potrebno snažnije razviti. Naglašava se uloga i odgovornost Fakulteta za snažniju društvenu i strukovnu afirmaciju te organizaciju djelovanja arhitekata i dizajnera u domeni istraživanja.

Pretpostavke za provedbu tih temeljnih zadaća su uređeni unutarnji ustroj Fakulteta s jasno pozicioniranim elementima znanstvenog djelovanja (na čemu se kontinuirano intenzivno radi), briga za ljudske potencijale i razvoj najboljega znanstveno profiliranoga nastavnog kadra (osobito znanstvenog podmlatka), odgovarajući prostorni i infrastrukturni resursi, financijski potencijali kao garancija održivog poslovanja Fakulteta i razvoja novih programa, studija i istraživačkih projekata, te stalna provedba sustava osiguranja i praćenja kvalitete.

Ova *Strategija* definira glavna polazišta, ciljeve i okvir **znanstvenog djelovanja Fakulteta kao cjeline**, a separatnim će se tematskim dokumentima, po potrebi, pobliže razraditi pojedini specifični segmenti aktivnosti, kao i terminski plan provedbe glavnih ciljeva i mjera postupanja. S obzirom da se *Strategija* donosi s vremenskom projekcijom od 8 godina (do 2025.), što je sukladno strategijama Sveučilišta u Zagrebu koje imaju isti rok važnosti, moguće su povremene novelacije i usklađivanje teksta *Strategije* s aktualnim potrebama.

¹⁰ Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu: *Strategija razvoja i djelovanja u umjetničkom području za razdoblje 2018.-2025. godine*[12/2017.]